

UDK: 050.432:330.43

doi: 10.5937/ekonhor1301001P

UVODNIK

Sveska 1 Godište 2013 naučnog časopisa *Ekonomski horizonti* sadrži tri izvorna naučna i četiri pregledna članka, i prikaz knjige.

Ekonometrijski pristup zasnovan na stohastičkim graničnim funkcijama predstavlja poseban način merenja ekonomske efikasnosti banaka i njihovih filijala u uslovima neperfektne konkurencije. Polazeći od teorijskih razmatranja osnovnih razloga uvođenja u istraživanje odgovarajućeg alternativnog - u odnosu na standardni - prilaza merenju ekonomske efikasnosti, i oblika alternativne granične funkcije prihoda, odnosno, profita, *Jacek Barbarski*, na primeru jedne komercijalne banke i njenih 58 filijala, empirijski potvrđuje hipotezu da indikatori ekonomske efikasnosti izvedeni korišćenjem alternativne funkcije profita imaju značajno niže vrednosti od indikatora dobijenih uz pomoć alternativne funkcije prihoda, i to shodno činjenici da funkcija profita sadrži troškovne efekte. Uz preciziranje ograničenja sprovedenih istraživanja, vezanih za korišćenje pojednostavljenog metoda procene, kao posebno važno - sa stanovišta celovite procene ekonomske efikasnosti banaka - izdvojeno je merenje ekonomske efikasnosti u odnosu na troškove.

Nakon identifikovanja relevantnih efekata globalne ekonomske krize na privredu Republike Srbije (RS), *Aleksandra Prašević*, kritički preispituje, pre svega, ulogu fiskalne politike kao načina prevazilaženja recesionih pritisaka, odnosno, izvora političkih manipulacija. Oslanjajući se na detaljnu analizu ekonomske politike u predizbornom periodu i nove ekonomske politike, zaključuje se da su ograničenja nedovoljno razvijenih institucija i pogrešnog modela rasta rezultirali negativnim konsekvencama

primenjenih mera u vidu visokog budžetskog deficita, javnog duga i inflacije, uz izostajanje efekata na privrednu aktivnost i zaposlenost. Posebno se ističe da je fiskalna politika u RS - tokom i nakon delovanja globalne ekonomske krize - ostala pod značajnim uticajem političkih faktora, koji su uslovili njenu zloupotrebu na načine poznate u političkoj makroekonomiji.

Označavajući efektivne sisteme merenja performansi kompanija kao relevantan uslov njihovog opstanka u kompleksnom poslovnom okruženju, *Violeta Domanović* u sveobuhvatnom istraživanju nastoji da osvetli značaj primene višedimenzionalnih merila performansi i konkretnih organizacionih faktora u procesu primene savremenih sistema merenja performansi. Nakon razmatranja veza između višedimenzionalnih merila performansi, odnosno, organizacionih faktora, i efektivnosti sistema merenja performansi istražena je uloga merenja performansi u procesu odlučivanja. Kroz originalnu empirijsku analizu odnosa između organizacionih faktora (podrška top menadžmenta, obuka, učešće zaposlenih i povezanosti performansi sa nagrađivanjem) i efektivnosti sistema merenja performansi, potvrđena je hipoteza da efektivnost i efikasnost primene sistema merenja performansi zavise od primene višedimenzionalnih merila performansi i konkretnih organizacionih faktora kompanije.

Nakon pregleda razvoja interne revizije, i opredeljivanja koncepta interne revizije u bankama, *Snežana Ljubisavljević*, pre svega, identifikuje ključne funkcije interne revizije u bankama u Republici Srbiji (RS). Kroz primenu odgovarajuće statističke metodologije, na uzorku od 14 banaka - domaćih i inostranih - u RS, potvrđena je hipoteza da veličina banke ne utiče na način organizovanja interne revizije (sektor, odeljenje, služba), niti na osnovne zadatke interne revizije u bankama (ocena usklađenosti poslovanja sa zakonom, politikama i poslovnom praksom

banke, ocena uspešnosti računovodstvenog sistema i sistema internih kontrola, otkrivanje i sprečavanje grešaka i nelegalnih radnji, blagovremeno sastavljanje kvalitetnih finansijskih izveštaja, dodavanje vrednosti akcijama vlasnika).

Oslanjajući se na razmatranje uloge i mesta konkurentske strategije u strategijskom menadžmentu preduzeća, osnovnih izvora konkurentske prednosti, i tipova konkurentskih strategija, *Piotr Markiewicz* i *Agnieszka Zbikowska*, kroz odgovarajuća empirijska istraživanja, nastoje da utvrde izvore konkurentske prednosti u oblikovanju konkurentske pozicije izvoznika Poljske na inostranim tržištima. Na osnovu kritičkog diskutovanja dobijenih rezultata, oni zaključuju da se do visoke konkurentske pozicije može doći fokusiranjem na: ne-troškovne konkurentske strategije, viši kvalitet ponude, brz i fleksibilan odziv na tržišne promene. Kao otvorena pitanja, relevantna za buduća istraživanja, izdvajaju se problemi održivosti identifikovanih izvora konkurentske prednosti, i načina na koji bi oni mogli biti modifikovani u zavisnosti od izmenljivih tržišnih uslova.

Polazeći od konceptijskog razgraničenja menadžmenta i preduzetništva, i identifikovanja ključnih aspekata - tehničkih, finansijskih i komunikacijskih - menadžerskih veština, *Marijan Cingula* opredeljuje glavne kompetencije menadžera u savremenim poslovnim organizacijama. Ukazuje se na to da su menadžerske i preduzetničke veštine nužne za lidere u turbulentnom globalnom okruženju. Odnosno, kao posebno važna izdvaja se činjenica da se kroz podsticanje preduzetništva može unaprediti proces upravljanja i omogućiti liderima da ohrabre zaposlene da budu kreativniji i inovativniji.

Izdvajajući neoliberalnu ideologiju kao bitnu determinantu promene obrazovnih paradigmi, *Milena Jovanović-Kranjec* bavi se naučno i društveno

relevantnim, interdisciplinarnim problemskim područjem ekonomizacije institucija visokog obrazovanja u Republici Srbiji. Kritički preispitujući stanje visokog obrazovanja u Republici Srbiji, nastoji se ukazati na negativne posledice ekonomizacije visoko-obrazovnih institucija, uz isticanje uloge naučnih radnika i šire akademske zajednice u procesima opredeljivanja naučno utemeljenih i društveno odgovornih predloga za unapređivanje odnosnog problemskog područja.

Takođe, ova Sveska Časopisa sadrži prikaz *Vladimira Mihajlovića* koautorske monografije: Sørensen, P. B., & Whitta-Jacobsen, H. J. (2010). *Introducing Advanced Macroeconomics: Growth and Business Cycles*. (The 2nd Edition). Berkshire, UK: McGraw-Hill Education.

Prilika je da se u ime Uredništva Časopisa i u svoje ime zahvalim, pre svega, autorima priloga publikovanim u ovoj Svesci Časopisa. Istovremeno, posebnu zahvalnost dugujemo recenzentima na uloženom trudu i konstruktivnim komentarima i uputstvima autorima podnetih rukopisa.

U cilju obezbeđivanja veće dostupnosti radova objavljenih u Časopisu, od marta 2013, Časopis je vrednovan i prihvaćen za navođenje u svetski referentnoj abstraktno-citatnoj bazi naučnih časopisa *EconLit* (American Economic Association Publications).

U okviru nastavljanja procesa vrednovanja Časopisa u SCOPUS-u (Elsevier), urađena je Izjava o etici publikovanja i sprečavanju zloupotreba (Publication Ethics and Malpractice Statement), i istaknuta na sajtu Časopisa.

Od ove Sveske, novi članovi Međunarodnog uređivačkog odbora Časopisa su profesori Harald Hagemann, University Hohenheim, Germany i Angappa Gunasekaran, University of Massachusetts, Dartmouth, USA.

Glavni i odgovorni urednik
Slavica P. Petrović

Slavica P. Petrović je redovni profesor na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Kragujevcu. Doktorirala je u oblasti poslovne ekonomije i menadžmenta, na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Ključne oblasti naučnog interesovanja i rada su sistemsko mišljenje, organizaciona kibernetika, sistemske metodologije strukturiranja upravljačkih problemskih situacija, *soft* i kritički *management science*.